

با تحقق پول واحد اروپایی «Euro» دلار از سکه می افتد

بیژن فارسی

وحدت اروپا با توجه به تاریخ پرفراز و نشیب آن طی ۲۰۰ سال گذشته آرزوی دیرینه ای است که ریشه در تاریخ این قاره دارد و امروز در حالی که اقتصاد جهان مسیر خود را با گذر از مراحل آزادسازی تجاری و سرمایه گذاری به سوی جهانی شدن ادامه می دهد، «یورو» به عنوان سمبل عینی این وحدت، میتواند یک اقتصاد قوی و مستحکم را در جهت تحقق مفهوم واقعی یک قاره متحد پی ریزی کند تا بدین ترتیب جهان شاهد یک بازار واحد اروپایی با ۳۷۰ میلیون نفر و تولید ناخالص داخلی بالغ بر ۲۱ هزار میلیارد مارک باشد.

یازده کشور عضو اتحادیه اروپا از ۱۱ دی ژانویه ۱۹۹۹ تجارت و معامله با واحد پولی جدید «یورو» را آغاز کردند تا بدین ترتیب اروپا بتواند در آستانه ورود به قرن بیست و یکم مهمترین گام خود را در جهت وحدت این قاره بردارد. هر چند کارشناسان ظهور این نوزاد پولی را نتیجه بیش از ۲۰ سال تلاش مداوم رهبران کشورهای اروپایی در جهت ایجاد ایالات متحده اروپا می دانند، اما به نظر می رسد آینده این واحد پولی با سئوالات بسیاری همراه باشد که از آن جمله می توان به تعیین تکلیف پول های ملی کنونی کشورهای عضو، وضعیت آینده دادوستد و تجارت

جهانی با این قاره، حدود حاکمیت و نفوذ پول جدید در صحنه اقتصادی و چگونگی اوضاع

اقتصادی، پولی، مالی و سرمایه گذاری در مرحله انتقالی و پس از آن اشاره کرد.

در حقیقت اولین گام برای تحقق یکپارچگی این قاره توسط ۶ کشور در سال ۱۹۵۷ با

امضای رسمی عهدنامه روم برداشته شد تا بدین طریق اتحادیه اقتصادی اروپا با هدف ایجاد بازار مشترک و هماهنگ کردن سیاست های اقتصادی کشورهای عضو پایه گذاری شود. به دنبال امضای این معاهده، سدها و موانع بازرگانی کاهش یافت و تعرفه های گمرکی میان کشورهای عضو بتدریج از بین رفت... و بالاخره در دهه ۱۹۷۰ بود که طرح پول واحد اروپایی مطرح و برای آن مهلت ده ساله ای تعیین شد. هرچند این طرح در سال ۱۹۷۴ محکوم به شکست شد، اما اتحادیه اروپا مجدداً به رهبری فرانسه و آلمان این موضوع را مورد توجه قرار داد، بطوریکه پول واحد اروپایی در سال ۱۹۹۰ جزو سیاست های رسمی اتحادیه اروپا قرار گرفت.

اگرچه به جریان افتادن «یورو» به عنوان منادی ظهور یک قدرت اقتصادی، عرصه هایی فراتر از زمینه های پولی را در اقتصاد جهانی در بر می گیرد، اما تاکنون، تنها کشورهای آلمان، فرانسه، ایتالیا، ایرلند، هلند، اتریش، بلژیک، لوگز امبورک، اسپانیا، پرتغال و فنلاند حاضر به پذیرفتن شرایط عضویت در واحد پول اروپایی شده اند و در این میان کشورهای انگلیس، سوئد، دانمارک و یونان به علل مختلف هنوز علاقه ای به ترک پول ملی خود ندارند. در این میان یونان به علت نداشتن شرایط لازم آماده پیوستن به یورو نیست، هر چند این کشور اعلام کرده تا سال دوهزار و یک به نظام واحد پولی اروپا ملحق می شود.

دانمارک، سوئد و انگلیس نیز خود را از پیوستن به بلوک یورو کنار کشیده اند. در این زمینه به نظر می رسد انگلیس به دلیل آنکه هم اکنون به عنوان یکی از مراکز پر قدرت بورس و نیز مبادلات بیمه ها و بانک های دنیا مطرح است و از سویی پیوستن به یورو را عاملی در جهت تضعیف کشورهای گروه استرلینگ می داند، ترجیح داده به اتحادیه پولی اروپا نپیوندد. هر چند کارشناسان معتقدند این ۲ کشور تا سال ۲۰۰۲ به یورو خواهند پیوست.

برای عضویت در نظام واحد پولی اروپا شروطی تعیین شده که از جمله آنها یکسان سازی نرخ تورم است. بدین ترتیب که نرخ تورم هیچ کشوری از این مجموعه نباید بیش از یک و نیم درصد میانگین نرخ تورم ۲ کشوری که پایین ترین نرخ را دارند، باشد.

وجود نرخ بهره نیز با توجه به نقش آن در توزیع عادلانه سرمایه گذاری و حرکت سرمایه ای، یکی دیگر از ضوابط تدوین شده است. بدین معنی که کشورهای عضو باید نرخ بهره شان حداکثر ۲ درصد از معدل نرخ بهره پایین ترین این کشورها، بالاتر باشد. همچنین میزان کسر بودجه آنها نیز حداکثر ۲ درصد تولید ناخالص آنها بوده و حداکثر دیون ملی این کشورها باید ۶۰ درصد تولید ناخالص داخلی آنها باشد.

اگرچه پول جدید اروپایی که از اول ژانویه سال میلادی ۱۹۹۹ به جریان افتاده به لحاظ تکنیکی به صورت نقد وجود ندارد و طی ۲ سال آینده فقط در سیستم بانکی و به صورت نرخ غیرقابل برگشت رایج است، اما کارشناسان معتقدند از آنجا که اروپا با قدرت اقتصادی معادل دارایی آمریکا ۲۰ درصد تجارت بین المللی را در اختیار دارد، «یورو» می تواند در عرصه جهانی تأثیرات زیادی را بر اقتصاد

پولی، مالی کشورهای عضو از یک سو و همچنین سایر کشورها از سوی دیگر گذاشته و در عین حال به عنوان یک ارز قوی و با ثبات اولین رقیب جدی دلار محسوب شود. اسکناس ها و مسکوکات «یورو» از تاریخ اول ژانویه ۲۰۰۲ به جریان خواهد افتاد و شش ماه پس از آن پول های محلی اعتبار خود را از دست می دهند.

با توجه به اینکه حجم عظیمی از ارزهای کشورهای اروپایی تبدیل به «یورو» خواهد شد، این امر در کوتاه مدت زمینه رشد واحد پول اروپایی را به عنوان یک ارز قوی و با ثبات به دلیل تأثیرات آن در اقتصاد کشورهای عضو فراهم می کند که از آن جمله می توان به حذف نوسانات نرخ ارز اشاره کرد.

وجود این نوسانات در اروپا باعث می شد که اگر فردی به عنوان مثال با یک هزار فرانک فرانسه بخواهد از بین ۱۵ کشور اروپایی عبور کند و در عین حال هیچ خریدی نداشته باشد، وقتی به آخرین کشور می رسید، پولش به علت هزینه های تبدیل نصف می شد.

تحقق وحدت پولی همچنین باعث یکسان شدن قیمت ها و نیز همگرایی کارمزدها و هزینه های تجاری شده و این امر به نوبه خود زمینه ادغام موسسات اقتصادی کوچک در

دکتر کهزادی مدیرعامل بانک توسعه صادرات ایران در این خصوص به صادرکنندگان توصیه می‌کند بخشی از تعهدات ارزی خود را برای ۱۱ کشور اروپایی که غالباً بر مبنای دلار است، بر اساس یورو قرار دهند.

به اعتقاد وی وقتی صادرکننده ای برای صدور کالای خود به آلمان ۶۰۰ دلار تعهد ارزی می‌سپارد و با توجه به نرخ تبدیل ۰/۶ مبلغ یکهزار

دلار کالایش را می‌فروشد، مشکلی پیش نمی‌آید، اما وقتی نرخ تبدیل به جای ۰/۶ به ۰/۵ کاهش یابد، یعنی یکهزار مارک معادل ۵۰۰ دلار شود اینجاست که با توجه به تعهد ارزی کسی که ۶۰۰ دلار بوده، دچار مشکل می‌شود، از این رو اگر تعهد ارزی صادرکنندگان برای کشورهای اروپایی به صورت یورو باشد، با توجه به حذف هزینه‌های تبدیل و نوسانات ارزی؛ اینگونه مشکلات برای صادرکنندگان دیگر بوجود نمی‌آید.

در این راستا به موجب بخشنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تمامی صادرکنندگان می‌توانند از یازدهم دی ماه ۱۳۷۷ تعهدات ارزی خود را در نظام بانکی با یورو تسویه کنند.

در این بخشنامه که به واحدهای ارزی نیربط بانک‌های کشور ابلاغ شده، تاکید شده است:

الف- واردات:

۱- تمام اعتبارات اسنادی گشایش شده و وصولی‌های اسنادی انجام شده به ارز یکی از ۱۱ کشور عضو نظام واحد پولی اروپا که سررسید پرداخت آن‌ها بعد از ۱/۱/۱۹۹۹ تا ۱/۱/۲۰۰۲ خواهد بود، می‌تواند به ارز اعتبار با یورو انجام شود. لذا اسناد صادره به یورو مغایرت اسنادی محسوب نشده و از شمول مقررات وصولی‌ها مستثنی می‌باشند.

خواهد داد تا مجبور نباشند بخش اعظم نخبان خود را به دلار نگهدارند.

از جهت تجارت خارجی نیز با توجه به اینکه ایران بیشتر نیازهای خود را از اروپا تامین می‌کند، بالطبع در آینده از شریک تجاری قوی تری برخوردار خواهد شد و این منطقه اقتصادی می‌تواند نیازهای تجاری و مالی را به صورت مناسب تری پاسخگو باشد. پیش‌بینی می‌شود ایران بتواند با استفاده از فرصت پیش آمده ناشی از حذف نوسانات ارزی و نرخ تبدیل در چارچوب نظام واحد پول اروپایی، حجم صادرات غیرنفتی خود را به این کشورها افزایش دهد.

در اینجا توجه به تاثیرات یورو بر روی گشایش اعتبار و اسناد تجاری ضروری است. چه آنکه گشایش اعتبارهایی که قبل از ژانویه سال ۹۹ صورت گرفته ولی پرداخت آن قبل از ژانویه ۲۰۰۲ باشد، صادرکنندگان می‌توانند علاوه بر پول ملی کشور مربوطه، به یورو نیز حساب خود را تسویه کنند.

همچنین اعتباراتی که قبل از ۲۰۰۲ گشایش شده و پرداخت آنها بعد از سال ۲۰۰۲ است، طبیعتاً یورو نقش اصلی را دارد، از این رو صادرکنندگان ایرانی باید توجه لازم را در زمینه تغییرات موجود در خصوص واحد پولی اروپا داشته باشند و توصیه می‌شود قبل از بالا رفتن ارزش یورو، بخشی از پول خود را تبدیل به این ارز کنند.

مؤسسات بزرگ را فراهم خواهد کرد.

تاثیرات متقابل نظام پول واحد اروپایی در اقتصاد جهان همچنین زمینه تغییر در ترکیب نخبان بانکهای مرکزی و تضعیف موقعیت دلار را فراهم می‌کند.

از سال ۱۹۳۱ که دلار به عنوان پول رایج جایگزین «پوند» انگلیس شد ۶۰ درصد از دانوسندهای دنیا توسط این نوع ارز انجام گرفته که

این امر باعث شده ۷۰ درصد نخبان بانک‌های مرکزی به صورت دلار نگهداری شود؛ این در حالی است که دست اندرکاران پیش‌بینی می‌کنند با تحکیم موقعیت یورو طی پنج سال آینده به طور مساوی در بازارهای جهانی با دلار مقابله کرده و ترکیب نخبان ارزی بانک‌های مرکزی را به نفع خود بهم‌زند.

انتظار می‌رود نیمی از مبادلات بازرگانی اروپای شرقی، خاورمیانه و آسیا با یورو صورت گیرد که این موضوع می‌تواند ضربه‌ای به قدرت اقتصادی دلار طی ۷۰ سالگی که از یکه تازی آن می‌گذرد، باشد.

باید خاطر نشان کرد از آنجا که بکارگیری واحد پولی یکسان، زمینه رشد اقتصادی کشورهای عضو را فراهم کرده و در نهایت حجم واردات آنها را از دیگر کشورها افزایش می‌دهد، این امر می‌تواند تاثیرات به‌سزایی بر روی تبادلات ارزی و مبادلات بازرگانی میان ایران و اروپا که به ۲۵ تا ۴۰ درصد می‌رسد، بگذارد.

در این زمینه رئیس کل بانک مرکزی ایران از تولد یورو به عنوان ارزی قوی در کنار دیگر اسعار شناخته شده که موجب تقویت قدرت اقتصادی این قاره در آینده می‌شود، نام برده و معتقد است که بکارگیری یورو از جهت نگهداری نخبان در قالب فرصت‌های مختلف سرمایه‌گذاری و ارزی، ایمنی بیشتری برای ایران ایجاد کرده و این فرصت را به ایرانیان

۲- از تاریخ به جریان افتادن یورو (۱۹۹۹/۱/۱) چنانچه پروفرما یا قرارداد به یورو تنظیم شده باشد، گشایش اعتبار یا ثبت سفارش براتی به یورو پرداخت به یورو بلامانع خواهد بود.

ب - صادرات :

۱- از تاریخ ۱۹۹۹/۱/۱ برابر با ۱۳۷۷/۱۰/۱ اخذ تعهد ارزی از صادرکنندگان به یورو و تسویه آن به یورو بلامانع خواهد بود.

۲- تعهدنامه های ارزی صادرکنندگان به ارزی از کشورهای فوق الذکر با ارز مندرج در تعهدنامه با یورو قابل تسویه خواهد بود.

ج - تعهدات ارزی ایفا نشده صادرکنندگان:

اشخاصی که برای تسویه تعهدات ارزی ایفا نشده ناشی از عدم ارائه پروانه سبز کمرکی، کسر تخلیه و بیش بود ارزش کالا بعد از تاریخ ۷۷/۱۰/۱ یورو معرفی کنند، قابل قبول خواهد بود.

د - ضمانت نامه های ارزی:

۱- صدور ضمانت نامه شرکت نرمناقصه به یورو چنانچه گواهی ثبت اطلاعات آماری آن به ارز یکی از یازده کشور فوق الذکر صادر شده باشد نیز بلامانع است.

۲- بنا به درخواست وارکنندگان پارعايت مفاد بند ۵ بخشنامه مورخ ۱۳۷۷/۵/۱۹ (انجام پیش پرداخت اعتبار اسنادی) قبول ضمانت نامه پیش پرداخت صادره به یورو توسط بانک کارگزار نیز بلامانع خواهد بود.

۳- ضبط انواع ضمانت نامه های ارزی صادره به ارزی یکی از ۱۱ کشور فوق الذکر (بعد از تاریخ برابر ۱۳۷۷/۱۰/۱۱) به یورو نیز بلامانع خواهد بود.

هـ - حساب های ارزی :

۱- حساب ارزی به یورو : چنانچه حساب ارزی آن بانک به ارزی یکی از ۱۱ کشور فوق الذکر با یورو بستانکار شود، در این صورت افتتاح حساب ارزی به یورو با رعایت مفاد مقررات ارزی در خصوص افتتاح حساب های ارزی بلامانع خواهد بود.

۲- پرداخت سود به یورو : چنانچه به حساب ارزی موضوع بند یک فوق سود ارزی تعلق گیرد، در این صورت پرداخت سود مزبور به صاحب حساب به ارزی یکی از ۱۱ کشور فوق الذکر یا بستانکار کردن حساب ارزی به یورو بلامانع است.

و- نرخ برابری:

۱- نرخهای برابری ثابت و برگشت ناپذیر در ۱۱ کشور فوق الذکر به یورو بعد از اعلام رسمی آنها به سیستم بانکی کشور ابلاغ خواهد شد.

۲- نرخ برابری یورو به ریال ایران در نرخ نامه روزانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می شود.

ز - از تاریخ ۲۰۰۲/۱/۱ برابر با ۱۳۸۰/۱۰/۱۱ با به جریان افتادن اسکناس و مسکوک یورو و خارج شدن فیزیکی ارزهای متشکله یورو تمامی عملیات و معاملات ارزی صرفاً به یورو خواهد بود.

از سوی دیگر از آنجا که یکی از اثرات بکارگیری یورو بوجود آمدن زمینه همگرایی قیمت کالاهای مشابه در اروپاست، از این رو دست اندرکاران از صادرکنندگان و وارکنندگان ایرانی می خواهند در انجام معاملات از طرفهای اروپایی خود بخواهند قیمت کالاهایشان را با واحد یورو اعلام کنند. همچنین توصیه می شود صادرکنندگانی که دارای حساب ارزی در خارج از کشور هستند همزمان نسبت به بازکردن یک حساب یورو نیز اقدام کنند.

به هر صورت آنچه مسلم است اینکه اگر

چه یورو با پشتوانه ای معادل ۷ برابر دلار میتواند به عنوان یک گام زیربنایی، اروپایی نوینی را پدید آورد، اما به نظر می رسد نظام واحد اروپایی علیرغم خوشبینی های بسیار هنوز راهی بس طولانی را در پیش رو دارد.

برآوردهای کارشناسی نشان می دهد یورو با برخورداری از ۲/۶ درصد رشد صنعتی در جهان و ۲/۴ درصد ذخیره پولی بین المللی آینده روشنی را در جهت برتری بیشتر جامعه اروپایی در مقابل قدرت اقتصادی-پولی آمریکا ترسیم کرده و سهم این قاره را به حدود ۵۳۰۰ میلیارد دلار از تجارت بین المللی افزایش داده و اروپا را به دومین قدرت اقتصادی دنیا تبدیل کند... و این همه تنها یک پیام را در خود دارد و آن این که غروب امپراطوری دلار نزدیک است. ■

نرخ تبدیل یورو به پول کشورهای اروپایی

نرخ تبدیل یورو به واحدهای پولی یازده کشور عضو که از سوی وزرای دارایی اتحادیه اروپایی بر بروکسل تصویب شد، به قرار زیر است:

یک یورو = ۶/۵۵۹۵۷ فرانک فرانسه

یک یورو = ۱/۹۵۵۸۴ مارک آلمان

یک یورو = ۴۰/۳۳۹۹ فرانک بلژیک

یک یورو = ۴۰/۳۳۹۹ فرانک لوکزامبورگ

یک یورو = ۰/۷۸۷۵۶۴ لیره ایرلند

یک یورو = ۱۹۳۶/۲۷ لیر ایتالیا

یک یورو = ۱۶۶/۳۸۶ پزتا اسپانیا

یک یورو = ۲/۲۰۳۷۱ فلورن هلند

یک یورو = ۱۴/۷۶۰۲ شیلینگ اتریش

یک یورو = ۲۰۰/۴۸۲ اسکودوی پرتغال

یک یورو = ۱/۱۶۶۷۵ دلار آمریکا

یک یورو = ۱۳۲/۸۰۰ ين ژاپن

ماخذ: ماهنامه تخمسی بازار بايي